Неједнак развој општина у Србији

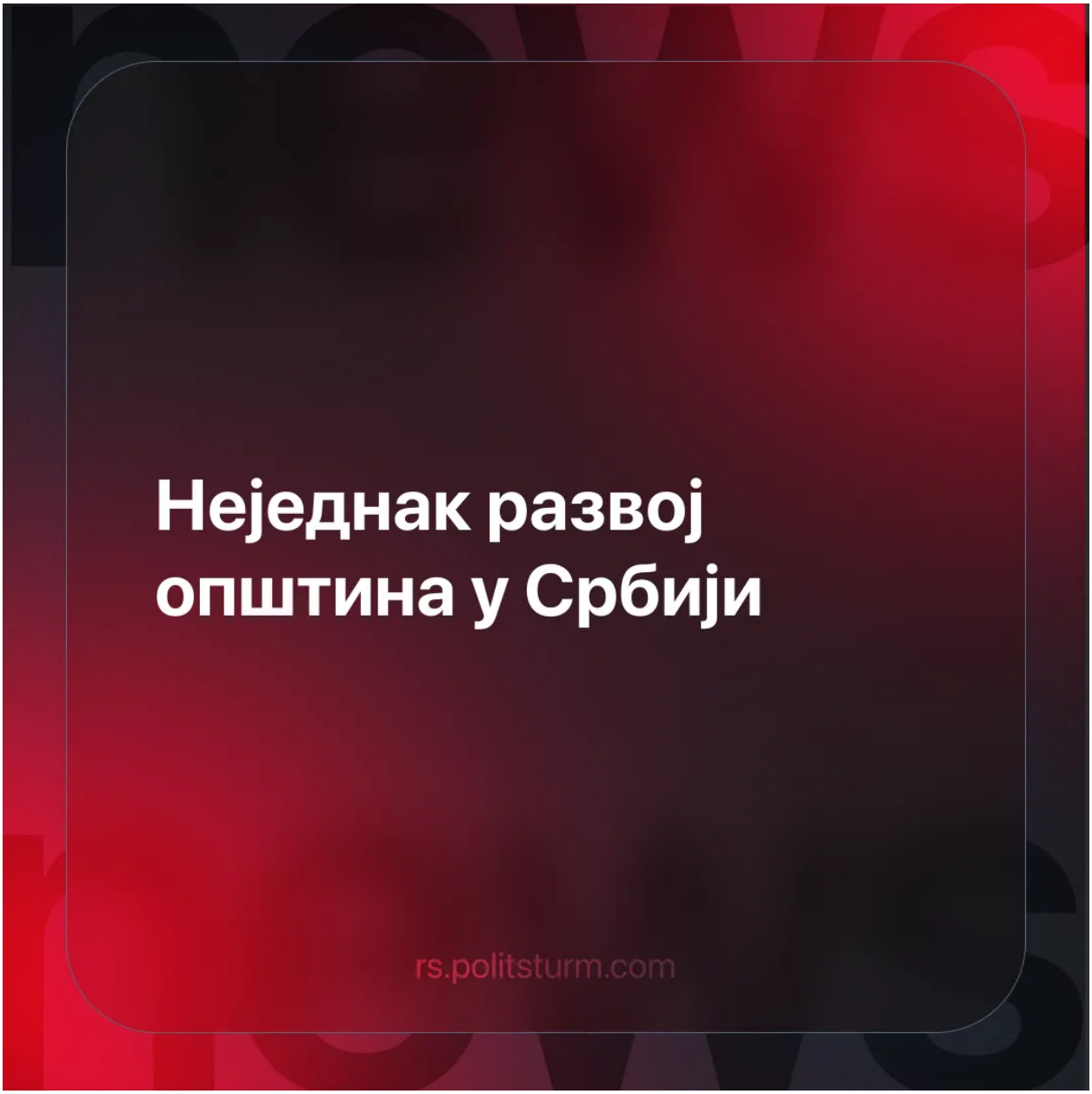

Оригинални чланак

2025-11-04

3 мин. читања

Детаљи: Према подацима Републичког завода за статиску, просечна плата у августу износила је 105.590 , док је медијална зарада била 83.535 динара.
Као што је већ познато, разлика између ова два параметра показује високу неједнакост расподеле дохотка у Србији, где релативно мали број добро плаћених професионалаца (програмера, менаџера и сл.) подиже просек, док далеко више од половине радника зарађује испод медијалне зараде.

Географска структура расподеле такође показује високу неједнакост. Град Београд је једини регион чији просек прелази републички, са просечном зарадом од преко 130 хиљада динара. Просек ни у једном од осталих региона не прелази 100.000 РСД:

• Војводина – 99.900 РСД

• Јужна и Источна Србија – 91.600 РСД

• Шумадија и Западна Србија – 89.500 РСД

Посматрано по општинама, слика размере централизације постаје још јаснија. Поред Београда, изнадпросечне плате примају још само становници највећих регионалних градова, Новог Сада и Ниша, као и становници у местима где се експлоатишу велика природна богатсва (Бор, Мајданпек), док је у чак 51 општини просек испод медијалних 83,5 хиљада.

Важно је знати:

Капитализам кроз монополизацију неминовно доводи до све веће централизације економске активности. Ради остваривања што већег профита, капиталисти концентришу производњу и услужне делатности у регионалним центрима због већег непосредног тржишта, обиља радне снаге, и других повољних околности. Раст привреде даље прати и неопходни развој инфраструктуре, образовних и културних институција, што механизмом повратне спреге доводи до све већег јаза између највећих градова и остатка земље. Трагајући за послом и школовањем, сељаци и становници мањих градова напуштају своја родна места, која постају све запуштенија. Бројке са најновијег пописа показују да 95% насеља има мање становника него на претходном попису, а у сваком десетом насељу нема ниједног детета. Инфраструктура постаје све запуштенија, па је тако преко 100 места у Србији овог лета имало проблеме и са водоснабдевањем.

Покушавајући да избегну тоталну демографску катастрофу, и садашња и претходна власт, настоје да привуку инвестиције у мање градове како би их „одржали у животу“,

Страни капитал пристаје да дође само уз обилне субвенције и друге погодности (ниске зараде, закон о раду повољан по капиталисте) које ће обезбедити сигуран, готово безризичан профит. Упркос „најбољим намерама“, овакав начин решавања проблема показује се потпуно неадекватним.

Фирме које долазе запошљавају углавном нискоквалификоване раднике за минималац, који се у великој мери дотира из пореских средстава, и не постоји убедљив доказ да њихово присуство доприноси оживљавању околних места,

усвајању нових технологија, знања и слично, упркос обећањима економских стручњака да ће се баш то десити. Покушај увођења државних планских и стратешких елемената у оквиру тржишне економије могу евентуално само привремено да ублаже нестабилности, али се у коначници показују јаловим и за очекивати је да ће се досадашњи тренд наставити у будућности.

Ове године сведочимо убрзаном затварању фабрика и одласку страног капитала, нарочито из Јужне и Централне Србије. Период у којем се исплаћују субвенције прође, повећање цене радне снаге и неприлике на светском тржишту додатно обарају профитне стопе и у тим условима компаније се лако одлуче да преселе производњу у земље са још јефтинијом радном снагом, понекад и преко ноћи, остављајући иза себе пустош.

Закључак:

Сваком индустријском друштву својствен је одређен степен централизације. Развој производних снага и технологије омогућили су огромно подруштљавање производње, најпре кроз настанак великих фабрика и погона, а потом и појавом великог броја услужних делатности које су концентрисане око најмногољуднијих индустријских центара.

Анархични систем тржишног капитализма, међутим, доводи до инхерентхе нестабилности и оштрих подела на победнике и губитнике оваквог друштвено-историјског развоја, што можемо видети и на примеру Србије. Неколико великих градова живи изнадпросечно (највише захваљујући мањини унутар тих градова који живе далеко изнад просека), док остатак земље полако пропада, осећајући на својој кожи сву суровост капитализма.

Политичке елите вешто користе овакав неуравнотежени развој, подстрекујући међураднички анимозитет, означавајући „ћације“ или „другосрбијанце“ као главне кривце за друштвене проблеме, прикривајући праве системске узроке.

Само социјализам може да отклони проблеме хаотичног и неједнаког развоја, уз планско организовање економије које ће технолошка и привредна достигнућа прилагодити потребама већине друштва. Са тако измењеним производним односима, незапосленост, беда, хронични недостатак основних материјалних и културних потрепштина у једном тренутку постали би ствар прошлости.

Оригинални чланак